

บทที่ 3

ภาควิเคราะห์

การวิเคราะห์ปัญหาการแปลพร้อมทั้งแนวทางการแก้ไข้ปัญหา

หนังสือเรื่อง “คิดได้ เมื่อใกล้ชรา” (Too Soon Old, Too Late Smart) เป็นผลงานการเรียบเรียงบทความถึงเหตุการณ์จากประสบการณ์ตรงในการรักษาผู้ป่วยทางจิต และประสบการณ์ตรงจากการดำเนินชีวิตของนายแพทย์กอร์ดอน ลิฟวิงสตัน หนังสือทั้งเล่มประกอบด้วยเนื้อหาทั้งสิ้น 30 บทอันเป็นสิ่งที่มนุษย์ควรรับรู้ก่อนที่ปัญหาดังกล่าวจะเกิดขึ้น เพื่อที่สามารถรับมือกับปัญหาดังกล่าวได้ หนังสือเรื่อง “คิดได้ เมื่อใกล้ชรา” ที่ได้รับการจัดให้อยู่ในหมวดคู่มือแนะแนวเชิงปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือตนเอง (หนังสือ Self-Help) มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความบันเทิงและความรู้ในคราวเดียวกัน

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการแปลงานเขียนประเภทนี้ คือ การรักษาความหมายในส่วนที่เป็นเนื้อหาเชิงวิชาการให้ถูกต้องครบถ้วน และรักษาอรรถรสในส่วนของเหตุการณ์ในเล่มที่มีลีลาการเขียนมุ่งเน้นให้เกิดอารมณ์ต่าง ๆ ได้ไม่ผิดเพี้ยนจากต้นฉบับ

ผู้ศึกษาเห็นว่าเรื่องราวเกี่ยวกับจิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่จำเป็นต้องศึกษามาพอสมควร อีกทั้งงานเขียนต้นฉบับยังเป็นภาษาอังกฤษในสาขาเฉพาะทาง ย่อมปรากฏปัญหาหรืออุปสรรคต่อความเข้าใจอยู่บ้าง ดังนั้น สำหรับภาควิเคราะห์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาจึงนำเสนอประเด็นของปัญหาการแปลที่พบโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งอ้างอิงจากหน้าที่ผู้แปลในการรับสารจากผู้เขียนต้นฉบับและส่งสารไปยังผู้อ่านฉบับแปล (สัจฉวี สายบัว, 2550, น.21)

ส่วนที่ 1 ปัญหาการแปลระดับความเข้าใจต้นฉบับ ซึ่งถือเป็นหน้าที่รับสารของผู้แปล

ส่วนที่ 2 ปัญหาการแปลในระดับการถ่ายทอด ซึ่งถือเป็นหน้าที่ส่งสารของผู้แปล โดยผู้ศึกษาได้สรุปประเด็นปัญหาต่าง ๆ พร้อมแนวทางการแก้ไข

3.1 ปัญหาการแปลระดับความเข้าใจต้นฉบับ

ผู้ศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาของต้นฉบับ ศัพท์เฉพาะทางจิตวิทยา การแปลข้ามวัฒนธรรม และลีลาการเขียน

3.1.1 การเข้าใจเนื้อหาของต้นฉบับ

เนื้อหาหลักในหนังสือเล่มนี้ คือ จิตวิทยาวิเคราะห์มุ่งเน้นไปที่การปรับตัวให้เข้ากับปัญหา เพื่อให้ผู้ที่ประสบปัญหาต่าง ๆ สามารถดำรงชีวิตต่อไปโดยที่รู้ว่าปัญหา หรือทุกข์นั้นมันมีอยู่ แต่ตนเองไม่ลงไปคลุกกับปัญหา หรือเป็นทุกข์เสียเอง ผู้เขียนได้สอดแทรกสาระทางจิตวิทยาเป็นช่วง และแบ่งเนื้อหาเป็นตอนสั้น ๆ จำนวน 30 ตอน มีการนำเอาสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นทั้งกับตัวผู้เขียน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกในครอบครัว คนไข้ หรือบุคคลที่รู้จักมาร้อยเรียงเป็นเรื่องราวให้ผู้อ่านติดตาม สิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญสำหรับผู้ศึกษาประการแรกก็คือ ผู้ศึกษายังไม่มีความรู้ทางด้านจิตวิทยาเพียงพอ จึงจำเป็นต้องศึกษา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์ด้านจิตวิทยา เมื่อผู้ศึกษาได้ค้นคว้าและหาข้อมูลเพิ่มเติมมากพอสมควรแล้ว ยังได้พบว่าสรรพวิทยาทางด้านจิตวิทยามีการแตกแขนงออกเป็นศาสตร์ย่อย ๆ อีกมากมาย เช่น จิตวิทยาประยุกต์เชิงสังคมศาสตร์ ที่ผู้เขียนได้หยิบยกแนวคิด การใช้คำศัพท์เฉพาะ และทฤษฎีมาไว้ในบทความอยู่หลายแห่ง

3.1.2 ศัพท์เฉพาะทางจิตวิทยา

เนื่องจากเนื้อหาสาระในหนังสือที่ผู้ศึกษานำมาแปลนั้น ล้วนเกี่ยวกับทฤษฎีทางจิตวิทยา ทำให้ในต้นฉบับมีคำศัพท์มากมายที่ผู้ศึกษาต้องทำการศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจ ซึ่งการจะเข้าใจความหมายของคำศัพท์เฉพาะทางนั้น บางครั้งจำเป็นต้องเข้าใจทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องเสียก่อน เช่นเมื่อมีการกล่าวถึง “depressed people” หรือ “ผู้มีภาวะซึมเศร้า” คำนี้มาจากแนวคิดทฤษฎีปัญญานิยมโดยเบ็คและคณะ (Beck, Rush, Shaw, & Emery, 1979) ซึ่งมีความเชื่อว่าอารมณ์และพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ โดยการทำงานของกระบวนการทางปัญญา กล่าวคือ เมื่อบุคคลรับสิ่งเร้าเข้าไป กระบวนการทางปัญญาจะรับรู้และแปลความสิ่งเร้าที่เข้ามาทำให้บุคคลแสดงอารมณ์และพฤติกรรมต่อสิ่งเร้านั้น ๆ อารมณ์และพฤติกรรมดังกล่าว จะมีอิทธิพลย้อนกลับต่อกระบวนการทางปัญญาด้วย ความรู้สึกและความคิดนั้นมีความสัมพันธ์กัน และมักจะเสริมแรงซึ่งกันและกัน เป็นผลทำให้เกิดความบกพร่องทางอารมณ์และความคิดมากยิ่งขึ้น เนื่องจากภาวะซึมเศร้าเกิดจากความคิดอัตโนมัติทางลบ (Beck et al., 1979) ซึ่งเป็นกระบวนการทางปัญญาของบุคคล บุคคลจะมีภาวะซึมเศร้ามากขึ้นเพียงใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับความคิดเป็นสำคัญ การที่บุคคลรับรู้และสามารถคิดในสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยมุมมองของความคิดในทางบวกเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้วงจรของการเกิดภาวะซึมเศร้าถูกตัดไป (Fennell, 1993) ดังนั้น “depressed people” ในความหมายโดยรวมจึงหมายถึงกลุ่มประชากรที่มีภาวะอาการซึมเศร้า เมื่อผู้ศึกษาทราบและเข้าใจดังนี้แล้วสามารถตีความศัพท์คำอื่นที่อยู่ในบริบท

เดียวกันได้ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือสามารถเข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่มีคำว่า “depressed people” เป็นคำจำกัดความได้ดียิ่งขึ้น เช่นคำว่า “bipolar illness” ซึ่งผู้เขียนมุ่งหมายที่จะใช้คำนี้ อธิบายลักษณะอาการที่ลูกชายของตนเองเป็น ก่อนที่เขาจะตัดสินใจฆ่าตัวตาย คำนี้ใช้อธิบาย สภาวะของบุคคลที่มีอาการซึมเศร้าประเภทหนึ่ง โดยทั่วไปมักใช้คำว่า “bipolar disorder” เพื่อ อธิบายสภาวะดังกล่าว แต่ผู้ศึกษาเข้าใจว่าเป็นความตั้งใจของผู้เขียนที่มุ่งหมายให้เห็นถึงความ เจ็บป่วยของลูกชายของเขาที่ต้องการการเยียวยารักษาอย่างจริงจัง โดยคงนัยยะแฝงที่มากับคำว่า “illness” ว่ามีความรุนแรงอย่างเห็นได้ชัดจนปรากฏเป็นอาการทางกาย ผู้ศึกษาทราบดีว่าหากผู้ ศึกษาไม่ทำการศึกษาศัพท์ดังกล่าว อาจไม่สามารถตีความคำศัพท์อื่นที่ผู้เขียนต้องการแฝงนัยยะ สำคัญต่าง ๆ ได้เลย

นอกจากนี้การแปลศัพท์เฉพาะทาง ผู้ศึกษาายังต้องอาศัยพจนานุกรมเฉพาะทางด้าน จิตวิทยาหลายเล่ม และของราชบัณฑิตยสถาน เพื่อเปรียบเทียบหาคำแปลที่เหมาะสม เนื่องจากผู้ ศึกษาพบว่านักวิชาการแต่ละท่านต่างมีการแปลคำศัพท์ที่แตกต่างกันออกไป

3.1.3 การแปลข้ามวัฒนธรรม

นอกเหนือจากความรู้ทางด้านจิตวิทยาที่ผู้ศึกษาต้องค้นคว้าเพิ่มเติม และทำความเข้าใจ แล้ว ผู้ศึกษาายังต้องพบกับการอ้างอิงวัฒนธรรมตามคติความเชื่อของชาวตะวันตกที่ผู้เขียน ใช้เปรียบเทียบและสร้างบรรยากาศภายในเรื่องด้วย เช่นคำว่า “the Ghost of Christmas Future” ซึ่งผู้เขียนใช้อ้างอิง ถึงสภาวะที่บุคคล ต้องตัดสินใจกระทำการบางอย่าง โดยที่ตนเองนั้นก็ไม่สามารถประเมินได้ว่า การกระทำดังกล่าวนี้จะส่งผลดีหรือร้ายเช่นใดในอนาคต เป็นการนำตัวละครที่เป็นที่รู้จักในสังคมของผู้เขียนมาแทนสถานการณ์ดังกล่าวเพื่อปรับบรรยากาศในเรื่อง ให้มีความน่าสนใจ และช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพลักษณะนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น

อีกตัวอย่างคือคำว่า “trust fund babies” ใช้นิยามเด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่ร่ำรวย บ่อยครั้งใช้เรียกเด็ก ๆ ที่เป็นทายาทของตระกูลที่มีชื่อเสียงและร่ำรวยเงินทอง เป็นวลีที่เกิดขึ้นใน ศตวรรษที่ 20 และนิยมใช้อย่างกว้างขวางในศตวรรษที่ 21 บุคคลในยุคสมัยนี้ที่รับคำนิยามนี้ เช่น ปารีส ฮิลตัน (Paris Hilton) ทายาทกลุ่มเครือโรงแรมฮิลตัน

(<http://www.wisegEEK.com/what-is-a-trust-fund-baby.htm>, เมษายน 2553)

3.1.4 ลีลาการเขียน

ถึงแม้ นายแพทย์กอร์ดอน ลิฟวิงสตัน ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้จะประกอบอาชีพที่ผู้คน ส่วนใหญ่เข้าใจว่าไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับงานทางด้านการเขียนสักเท่าใด แต่ผู้ศึกษาพบว่า หลาย

ครั้งที่เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนใช้ภาษาที่สละสลวยงดงามมีการเปรียบเทียบกับสำนวน ภาพพจน์ หรือภาพลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านมีอารมณ์คล้อยตามไปกับเนื้อเรื่องที่ ค่อนข้างเต็มไปด้วยเนื้อหาทางวิชาการ บางช่วงมีการแทรกสาระทางด้านศาสนาและปรัชญา ควบคู่ไปกับเนื้อเรื่อง

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Many people choose a religious basis for their hope. The idea that we live under the guiding hand of a merciful God and are promised life everlasting is a great comfort that answers for many believers the universal question, and shortest poem, of human existence: "I, why?" Religion also provides a way of dealing with the uncertainty and apparent randomness of serious loss since it ascribes purpose to all human events and we are relieved of the burden of understanding by a simple acknowledgment that God's ways are both inscrutable and ultimately benign.

ฉบับแปล

ผู้คนจำนวนมากเลือกที่จะใช้ศาสนาเป็นที่พึ่ง ความคิดที่ว่าเราต่างอาศัยอยู่ภายใต้ เบื้องพระหัตถ์ที่คอยชี้นำทางของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ ซึ่งเต็มเปี่ยมไปด้วยพระเมตตาตามนั้นเป็นคำ ปลอบประโลมที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งช่วยตอบคำถามเกี่ยวกับความจริงและการมีอยู่ของมนุษย์ว่า “ฉันเป็น ใคร ทำไมฉันถึงอยู่ที่นี่”⁴⁵ ให้กับผู้ที่เชื่อในศาสนาจำนวนมาก ศาสนายังชี้ทางในการรับมือกับความไม่แน่นอนและการสูญเสียที่ไม่คาดฝัน เพราะว่าสิ่งนั้นได้อธิบาย ถึงวัตถุประสงค์ของ เหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในชีวิตมนุษย์ เราจะรู้สึกได้ว่าภาระดังกล่าวได้รับการแบ่งเบาด้วยพระ กรุณาธิคุณนี้จาก วิถีทางของพระเจ้าผู้ที่มีทั้งพระเมตตาและอำนาจที่เราไม่อาจหยั่งรู้ได้

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้สอดแทรกเนื้อหาด้วยสาระทางด้าน ศาสนาและปรัชญาเพื่อโน้มน้าวให้ผู้อ่านได้คล้อยตามเนื้อหาทางจิตวิทยาที่ผู้เขียนนำเสนอไป อย่างไม่มีข้อสงสัย เนื่องจากผู้เขียนได้หยิบยกประเด็นทางด้านศาสนาเช่น “the guiding hand of a merciful God” และ “God's ways are both inscrutable and ultimately benign” ขึ้นมา ทั้งยัง มีการกล่าวถึงประเด็นในทางอภิปรัชญา (Metaphysics) เพื่อเสริมความด้วย “I, why?”

3.2 ปัญหาการแปลในระดับการถ่ายทอด

ในการถ่ายทอดบทความทั้งหมดจากภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทยนั้น ผู้ศึกษาใช้การแปลตรงตัวแบบมีการปรับบทแปล (Modified Literal Translation) ของบาร์นเวลล์ หรือการแปลที่คงรูปแบบในภาษาต้นฉบับเอาไว้เท่าที่พอจะกระทำได้ โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบเท่าที่จำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงรูปแบบที่ผิดไวยากรณ์ในภาษาฉบับแปล การแปลประเภทนี้มีความคล้ายคลึงกับการแปลเชิงอรรถศาสตร์ (Semantic Translation) ของนิวมาร์ค ซึ่งเป็นการแปลโดยเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ (Source Language Emphasis) ให้น้อยที่สุด การแปลเชิงอรรถศาสตร์กำหนดว่าความหมายจะต้องตรงกัน และรวมเอาสุนทรียภาพ และสุนทรียรสของความเป็นศิลปะเข้าไว้ด้วยกันให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

อย่างไรก็ดี เมื่อพบกรณีที่ไม่อาจแปลแบบตรงตัวได้ เพราะอาจส่งผลให้ภาษาในบทแปลไม่เป็นธรรมชาติ หรืออาจทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจ ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการแปลแบบเอาความ (Free Translation) เพื่อรักษาความหมายตามที่ผู้เขียนต้องการสื่อเอาไว้ และจำเป็นต้องละทิ้งรูปแบบหรือโครงสร้างเดิมของภาษาในต้นฉบับ

เมื่อประสบปัญหาการแปลในระดับการถ่ายทอดที่พบระหว่างการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาแก้ไขปัญหาโดยใช้วิธีการปรับบทแปลใน 3 ระดับด้วยกัน ได้แก่

3.2.1 ระดับคำ

3.2.2 ระดับสำนวน และวลี

3.2.3 ระดับประโยค

3.2.1 ระดับคำ

เมื่อพบปัญหาการถ่ายทอดในระดับคำจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ผู้ศึกษาทำการปรับบทแปลโดยใช้กลวิธีต่าง ๆ คือ

3.2.1.1 การทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

เนื่องจากการเขียนชิ้นนี้เป็นงานเขียนเชิงบอกเล่าที่มีการใช้คำศัพท์แบบสมัยนิยมอยู่มากพอสมควร หากแปลคำศัพท์บางคำด้วยการทับศัพท์อาจจะให้ความหมายที่ตรงความเข้าใจของผู้อ่านมากกว่าการแปลออกมาเป็นภาษาไทย อีกส่วนเป็นเรื่องของคำวิสามานยนาม (ค่านามชื่อเฉพาะ) เช่น ชื่อของบุคคล สถานที่ และอื่น ๆ ซึ่งไม่สามารถแปลได้ ผู้ศึกษาจึงใช้วิธีการ

เขียนทับศัพท์คำดังกล่าว โดยมีได้ยึดหลักเกณฑ์ การทับศัพท์ภาษาอังกฤษของราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งได้กำหนดเอาไว้ว่าให้ถอดสระตามการออกเสียงในพจนานุกรมอังกฤษ โดยเทียบเสียงสระภาษาไทยตามตารางเทียบเสียงสระภาษาอังกฤษ และให้ถอดพยัญชนะเป็นพยัญชนะภาษาไทยตามหลักเกณฑ์ในตารางเทียบพยัญชนะภาษาอังกฤษ

อย่างไรก็ดี สำหรับการถอดพยัญชนะจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย มีพยัญชนะภาษาอังกฤษบางตัวที่ผู้แปลไม่ได้ยึดตามหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน ได้แก่ “c” และ “ck” ซึ่งกำหนดให้ถอดเป็นตัวอักษร “ก” แต่ผู้แปลเลือกถอดเป็น “ค” เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนึกย้อนคำดังกล่าวกลับเป็นภาษาอังกฤษได้สะดวก

ตัวอย่าง

<u>ต้นฉบับ</u>	<u>ตามผู้ศึกษา</u>	<u>ตามราชบัณฑิตยสถาน</u>
Romantic	โรแมนติก	โรแมนติก
John Hinckley	จอห์น ฮินคลี	จอห์น ฮินกลี

3.2.1.2 การเติมคำอธิบาย

ในบางกรณี ผู้ศึกษาได้เติมลักษณะนามไว้ข้างหน้าคำภาษาไทย เพื่อให้ผู้อ่านทราบความหมายของคำนั้นให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาวิเคราะห์คำศัพท์นั้นแล้วว่าใช้กันอย่างแพร่หลายในสังคมหรือวัฒนธรรมของผู้เขียนต้นฉบับ หรือไม่ปรากฏเป็นที่แพร่หลายในสังคมหรือวัฒนธรรมของผู้ศึกษา นอกจากนี้คำศัพท์ก็มีความน่าสนใจมากพอสมควร ผู้ศึกษาจะนำคำอธิบายเพิ่มเติมในเชิงอรรถซึ่งอยู่ท้ายภาคงานแปล โดยระบุแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

The law has been slowly evolving on this point so that "irreconcilable differences" and "no-fault divorce" have replaced the more traditional grounds that were heretofore required to end a marriage. Nevertheless, the need to find reasons for separation often results in a climate of blame in which each person tries to seize the moral high ground—with especially unhappy results for any children involved.

ฉบับแปล

ปรากฏว่าในทางกฎหมายก็ได้ปรับปรุงประเด็นนี้เรื่อยมาเพื่อให้มูลเหตุของ “การหย่าร้างด้วยความแตกต่างที่ไม่สามารถปรองดองกันได้” กับ “การหย่าร้างโดยไม่ต้องมีสาเหตุของความผิด”¹¹ นั้นเข้ามาแทนมูลเหตุของการหย่าร้างแบบดั้งเดิมที่มีการใช้กันมาก่อนหน้านี้ ถึงกระนั้นความจำเป็นในการคิดหาสาเหตุเพื่อแยกทาง มักลงเอยที่การกล่าวโทษกัน โดยพยายามให้เห็นว่าฝ่ายของตนนั้นเป็นฝ่ายที่ประพฤติโดยชอบธรรม ซึ่งก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ไม่น่าอภิรมย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเด็กที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

To cite an example for those of us who remember the 1960s, while **John Kennedy** lit the fuse on the rockets that would carry us to the moon, he also began to involve us in the most spectacular and expensive American failure of heart, mind, and technology in the twentieth century: the war in Vietnam.

ฉบับแปล

ยกตัวอย่างเช่น ใครที่จำได้ว่าช่วงประมาณ ปีค.ศ.1960 เมื่อ**ประธานาธิบดี จอห์น เอฟ. เคนเนดี** ได้จุดชนวนปล่อยจรวดที่จะพาเราไปยังดวงจันทร์ เขาได้นำเราไปเผชิญกับความล้มเหลวอันเป็นบทเรียนราคาแพงของชาวอเมริกันทางด้านจิตใจ อารมณ์ความรู้สึก และเทคโนโลยีของศตวรรษที่ 20 อีกด้วย นั่นก็คือ สงครามเวียดนาม

3.2.2 ระดับสำนวนและวลี

สำนวนและวลีเกิดจากการนำคำมากกว่าหนึ่งคำมาวางเรียงกัน ซึ่งทำให้เกิดหน่วยภาษาที่ใหญ่กว่าเดิม โดยแต่ละภาษาก็มีการประกอบสำนวนและวลีใช้กันเอง โดยโครงสร้างนี้อาจมีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันออกไป ผู้ศึกษาได้ปรับบทแปลในระดับสำนวนและวลี ด้วยวิธีดังต่อไปนี้

3.2.2.1 การแปลโดยใช้สำนวนหรือวลี ที่มีรูปและความหมายเทียบเคียง

เนื่องจากสำนวนและวลีในภาษาอังกฤษและภาษาไทย บางส่วนมีความคล้ายคลึงกันทั้งทางด้านโครงสร้างและความหมาย ผู้ศึกษาจึงสามารถยกมาถ่ายทอดเป็นภาษาแปลได้ในทันที

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

The ways in which people come together and choose each other place a great emphasis on the potent combination of sexual attraction and a sort of enlightened self-interest that evaluates the other person on a series of qualities and achievements: education, earning potential, shared interests, trustworthiness, and philosophy of life.

ฉบับแปล

วิธีการมากมายที่ทำให้คนเรา**คบหาชอบพอกัน**เกิดจากการให้ความสำคัญระหว่างเสน่ห์ดึงดูดทางเพศที่ผสมผสานกันอย่างพอเหมาะ กับผลประโยชน์ที่ สองฝ่ายจะได้รับ⁶ ส่วนผสมที่ลงตัวนี้ได้นำมาใช้สำหรับประเมินอีกฝ่ายในเรื่องคุณสมบัติและความสำเร็จทั้งหลาย ในแง่ของการศึกษา ศักยภาพในการหารายได้ สิ่งที่น่าสนใจร่วมกัน ความไว้วางใจ และปรัชญาที่ใช้ในการดำเนินชีวิต

สำนวน “Come together and choose each other” ใช้บรรยายถึงเหตุการณ์ที่บุคคลสองฝ่ายได้มารู้จักกัน และเมื่อโอภาปราศรัยกันแล้วถูกใจ พร้อมจะคบค้าสมาคม ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้สำนวนที่มีความหมายเหมือนกันคือ “คบหาชอบพอกัน” ซึ่งราชบัณฑิตยสถานได้ให้นิยามไว้ว่า “ไปมาหาสู่เข้าเป็นพวกเดียวกัน และรักใคร่กัน ถูกรับขวัญกัน”

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

We are bombarded by images of those who have succeeded with little or no effort or ability: trust fund babies, lottery winners, reality show participants, no-talent entertainers. This naturally leads to distortions in our sense of what is valuable or lasting. Our own lives and relationships seem pedestrian by contrast.

ฉบับแปล

เราต่างถูกยัดเยียดด้วยภาพลักษณ์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งแทบจะไม่ต้องใช้ความพยายามเลย เช่น เด็กที่คาบซ้อนเงินซ้อนทองมาเกิด⁴⁰ ผู้ที่ได้รับรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาล ผู้เข้าแข่งขันในรายการเรียลลิตี้ นักแสดงที่ไม่มีความสามารถ สิ่งนี้นำไปสู่การบิดเบือนการรับรู้ของเราเกี่ยวกับสิ่งที่มีคุณค่าหรือคงทนถาวรอย่างแท้จริง เมื่อเทียบกันแล้ว ชีวิตและความสัมพันธ์ของเราก็ดูเหมือนจะธรรมดาเกินไป

3.2.2.2 การเรียงคำในวลีใหม่

ผู้ศึกษาพบว่าปัญหาในระดับสูงกว่าคำ ส่วนใหญ่มักเป็นการแปลค่านามวลี เนื่องจากโครงสร้างของวลีในภาษาอังกฤษและภาษาไทยแตกต่างกัน จึงต้องปรับเปลี่ยนตำแหน่งใหม่ในภาษาปลายทางเพื่อให้ได้บทแปลที่เป็นธรรมชาติในภาษาไทย

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

One of the common fantasies entertained by those seeking change in their lives is that it can be rapidly achieved. Once we "know" what to do it appears that we ought to be able simply to do it.

ฉบับแปล

ผู้ที่กำลังค้นหาการเปลี่ยนแปลงในชีวิตมักมีเรื่องเพื่อฝันที่เหมือนกันอยู่ประการหนึ่งคือ คิดว่าสิ่งที่วาดหวังไว้นั้นย่อมสำเร็จเป็นจริงได้ในเวลาอันรวดเร็ว ครั้นเมื่อ “รู้” ว่าจะทำอะไร พลันก็ดูเหมือนว่าน่าจะทำสิ่งนั้นได้ไม่ยากเลย

ในภาษาอังกฤษ ตำแหน่งของส่วนขยายสามารถไปปรากฏอยู่ด้านหน้าและด้านหลังของค่านามได้ โดยขึ้นอยู่กับชนิดของส่วนขยาย เช่น คำคุณศัพท์มักจะวางอยู่หน้าค่านาม ในขณะที่วลีบุพบทขยาย จะต้องวางไว้ด้านหลังเสมอ ดังประโยคตัวอย่าง ผู้ศึกษาพบว่าถ้าคงรูปนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย “One of the common fantasies” ไว้ต้นประโยคในบทแปล จะได้ว่า “เรื่องเพื่อฝันที่เหมือนกันประการหนึ่งที่ผู้กำลังค้นหาการเปลี่ยนแปลงในชีวิตมักมี” อ่านดูแล้วก็มีไม่รู้อะไรในภาษาไทย ทั้งยังให้ความหมายขาดหรือเกินไปบ้าง

3.2.2.3 การตัดสำนวนหรือวลีทิ้ง

เบเกอร์ (Baker, 2005, p.77) กล่าวว่าในบางครั้ง ผู้แปลอาจจะตัดสำนวน หรือวลีทิ้งไปได้ เนื่องจากไม่มีสำนวน หรือวลีเทียบเคียงในภาษาปลายทาง (ในที่นี้ก็คือ ภาษาไทย) ในกรณีที่ถ่ายทอดความหมายได้ยาก หรือด้วยเหตุผลทางด้านลีลาการแปล

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Here we postulate some chemical process at work that complicates our efforts to do what we know is best for us. The presence of withdrawal symptoms as we

try to relinquish the unwanted substance confirms our belief that we are in the grip of a physical craving that overcomes our willpower and requires special programs to help us defeat it.

ฉบับแปล

ในที่นี้เราได้ยกกระบวนการทางเคมีบางอย่างที่เกิดขึ้น แล้วส่งผลบั่นทอนความพยายามที่จะทำสิ่งที่ดีแก่ตัวของเราเองให้ยากขึ้น เช่น อาการลงแดง¹⁷ ที่เกิดขึ้นยืนยันถึงความเชื่อที่ว่า อาการอยากทางกายอยู่เหนือความมุ่งมั่นในใจ ซึ่งจำเป็นต้องพึ่งพาการบำบัดแบบพิเศษเพื่อเอาชนะอาการพวกนั้น

สำหรับใจความบทแปลทางภาษาไทยนี้ เมื่อตัด “As we try to relinquish the unwanted substance” หรือ “ในยามที่เราพยายามที่จะละเลิกสิ่งไม่พึงประสงค์” ออกไปเสีย ก็ไม่ได้ลดทอนความสำคัญของคำว่า “อาการลงแดง” ลงไปแต่อย่างใด เพราะทั้งที่กล่าวมาข้างต้น และที่กล่าวต่อไปในส่วนท้าย ผู้เขียนก็กำลังมุ่งเน้นไปที่การอธิบายถึง “อาการลงแดง” จากการเลิกพฤติกรรมบางอย่างมาโดยตลอด ทั้งยังเป็นการเสริมความกระชับของบทความได้ดียิ่งขึ้น

3.2.3 ระดับประโยค

การสร้างประโยคพื้นฐานของภาษาอังกฤษและภาษาไทยมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ อย่างน้อยที่สุดจะต้องมีภาคประธานและภาคแสดงเป็นหลัก โดยอาจมีส่วนขยายเพิ่มเติมก็ได้ การถ่ายทอดประโยคพื้นฐานข้ามภาษาจึงไม่ค่อยสร้างปัญหาในการแปลแก่ผู้ศึกษามากนัก ยกเว้นประโยคที่มีความซับซ้อนมาก ซึ่งมักมีการวางตำแหน่งของคำ หรือโครงสร้างของประโยคมักมีความแตกต่างกันออกไป

ในการแปลบทความทั้งหมด ผู้ศึกษาพบโครงสร้างประโยคที่แตกต่างกันอยู่จำนวนพอสมควร ซึ่งเป็นปัญหาเมื่อแปลข้ามภาษา ผู้ศึกษาได้เลือกใช้กลวิธีต่อไปนี้ เพื่อปรับบทแปลในระดับประโยค

3.2.3.1 การปรับโครงสร้างของประโยค

ผู้ศึกษาปรับเปลี่ยนโครงสร้างของประโยคให้แตกต่างจากภาษาต้นฉบับ เพื่อให้ได้บทแปลที่สละสลวยและเป็นธรรมชาติ

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

To require such an agreement from someone we purport to love reflects a deeply cynical view of the relationship, amounting to a prediction of failure that, like most expectations, is often realized.

ฉบับแปล

การเรียกร้องข้อตกลงนั้นจากคนที่เราจะรักเป็นการสะท้อนถึงการเสียดื้อยู่ลึก ๆ ต่อเรื่องความสัมพันธ์ อันนำไปสู่ชีวิตสมรสที่ล้มเหลวจริง ๆ ตามที่ระวาง¹⁰ไว้ ไม่ต่างไปจากความคาดหวังในเรื่องอื่น ๆ

ในภาษาอังกฤษ โครงสร้างประโยครูปแบบหนึ่งที่นิยมใช้กันมากคือ การนำส่วนขยายมาใส่ไว้ระหว่างเครื่องหมายจุลภาคทั้งสอง (,) บริเวณหน้าและหลังของส่วนขยายที่หลายครั้งจะนำไปแทรกอยู่จุดต่าง ๆ ในประโยคหรือบทความ สำหรับตัวอย่างข้างต้น ผู้ศึกษาพบว่า หากแปลโดยคงโครงสร้างเดิมตามต้นฉบับจะขาดความเป็นธรรมชาติของภาษาฉบับแปล

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Depressed people tend naturally to focus on their "symptoms": sadness, loss of energy, sleep disturbance, appetite changes, diminished capacity for pleasure.

ฉบับแปล

เป็นธรรมดาที่ผู้มีอาการซึมเศร้ามีแนวโน้มที่จะหมกมุ่นอยู่กับ “อาการต่าง ๆ” ที่เกิดขึ้นกับตนเอง เช่น เศร้าโศก หมดเรี่ยวแรง นอนหลับยาก เปลี่ยนพฤติกรรมการกิน และรื่นเรีงน้อยลง

สำหรับการเขียนบทความเพื่อดึงดูดความสนใจแก่ผู้อ่านนั้น ในภาษาไทยการยกเอาส่วนคำคุณศัพท์ หรือวลีคุณศัพท์มาวางไว้หน้าประโยคเน้นย้ำถึงความน่าสนใจของเนื้อความ ซึ่งแตกต่างจากภาษาอังกฤษที่นิยมเอาส่วนที่สำคัญที่สุด หรือเรียกได้ว่าเป็นใจความสำคัญมาไว้หน้าประโยค จากตัวอย่างจะเห็นว่า ต้นฉบับได้มุ่งเน้นไปที่ “Depressed people” เป็นสำคัญ เพราะในส่วนต่าง ๆ ที่ตามมา ก็เป็นการอธิบายเกี่ยวกับ “Depressed people” ทว่าในบทแปลภาษาไทย “Depressed people” ถือได้ว่ามีความหมายในเชิงลบ เป็นคนป่วย แม้ในบทความจะกล่าวถึงเป็นหัวใจสำคัญ แต่ก็นิยมเลี่ยงเอาคำที่มีความหมายเชิงบวกมาเป็นจุดสนใจ

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

It is hard to disillusion pessimists; they are already discouraged and therefore immune to unhappy surprise.

ฉบับแปล

การจะขจัดความเข้าใจผิดให้กับคนที่มองโลกในแง่ร้ายจึงทำได้ยาก พวกเขาไม่หลงเหลือกำลังใจอยู่แล้ว ดังนั้น พวกเขาจึงไม่หวั่นไหวต่อเรื่องเลวร้ายอันคาดไม่ถึงอีก

ในภาษาอังกฤษ โครงสร้างประโยครูปแบบหนึ่งที่นิยมใช้กันก็คือ *Subject + Verb to be + Adjective + Infinitive with to* ถ้าหากแปลโดยยึดโครงสร้างภาษาอังกฤษไว้ จะได้เป็น “มันทำได้ยากที่จะขจัดสิ่งลวงตาให้กับคนที่มองโลกในแง่ร้าย” ซึ่งไม่เป็นธรรมชาติในภาษาไทย ผู้ศึกษาจึงปรับโครงสร้างประโยคใหม่ โดยนำ *Infinitive with to* มาขึ้นเป็นประธานซึ่งมี *Subject* เปลี่ยนหน้าที่เป็นกรรม และตามด้วย *Verb to be + Adjective* ดังที่ปรากฏในฉบับแปล

3.2.3.2 การเปลี่ยนชนิดของประโยค

สิทธา พิณภูวดล (2544, น. 183-184) เขียนไว้ว่านักแปลมือใหม่ที่ยัง “ผละจากภาษาต้นฉบับ” ไม่ค่อยพิน เมื่อเห็นประโยคภาษาอังกฤษซ้อนกันตั้งแต่ 2 ประโยคขึ้นไปก็มักจะเขียนเป็นประโยคภาษาไทยที่สลับซับซ้อนตามไปด้วย ซึ่งขัดกับลักษณะทางภาษาไทยที่นิยมเขียนคำและประโยคเดี่ยว ๆ

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Most have already experienced a divorce that has been expensive both financially and emotionally and are aware of statistics that show that second (or third) marriages have an even higher failure rate than first marriages.

ฉบับแปล

อีกทั้งคู่สมรสส่วนใหญ่ที่ผ่านการหย่าร้างมาแล้วนั้น ต่างก็ได้รับบทเรียนราคาแพงจากทั้งทางด้านการเงินและทางด้านจิตใจมาด้วยทั้งสิ้น พวกเขาจึงตระหนักดีถึงสถิติที่แสดงไว้ว่าชีวิตสมรสครั้งที่สอง (หรือครั้งที่สาม) ยังมีอัตราการล้มเหลวสูงยิ่งกว่าครั้งแรกเสียอีก

ในประโยคต้นฉบับเป็นประโยคความซ้อน มีประโยคหลักคือ “Most have already experienced a divorce” และคุณานุกรประโยค (อนุประโยคที่ทำหน้าที่เหมือนคำคุณศัพท์) คือ

“that has been expensive both financially and emotionally and are aware of statistics that show that second (or third) marriages have an even higher failure rate than first marriages.” เมื่อถ่ายทอดเป็นภาษาไทย ผู้ศึกษาได้แบ่งเป็นประโยคความเดียว 1 ประโยค และประโยคความรวมอีก 1 ประโยค เพื่อหลีกเลี่ยงการที่ประโยคในภาษาไทยยาวเกินไป หากผู้ศึกษาแปลโดยยึดหลักตามโครงสร้างเดิมของประโยคความซ้อนตามต้นฉบับ ประโยคก็จะเป็นดังนี้ “อีกทั้งคู่สมรสส่วนใหญ่ที่ผ่านการหย่าร้างมาแล้วนั้น ที่ได้รับบทเรียนราคาแพงจากทั้งทางด้านการเงินและทางด้านจิตใจมาด้วยทั้งสิ้น จึงตระหนักดีถึงสถิติที่แสดงไว้ว่า อันชีวิตสมรสครั้งที่สอง (หรือครั้งที่สาม) ยังมีอัตราการล้มเหลวสูงยิ่งกว่าครั้งแรกเสียอีก”

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

One of the benefits is that it is a *safe* position. The same, of course, could be said of chronic pessimism, which is often both a precursor and manifestation of depression.

ฉบับแปล

ข้อดีประการหนึ่งก็คือ นั่นเป็นวิธีที่ปลอดภัย กล่าวได้ว่าอาการมองโลกในแง่ร้ายแบบเรื้อรังนั้นจัดอยู่ในข่ายเดียวกัน อาการนั้น เป็นได้ทั้งสาเหตุและเป็นข้อบ่งชี้ของภาวะซึมเศร้า

ประโยคในต้นฉบับเป็นประโยคความรวม ประกอบด้วยประโยคความเดียว “The same, of course, could be said of chronic pessimism” และอนุประโยค “which is often both a precursor and manifestation of depression.” เมื่อถ่ายทอดเป็นภาษาไทย ผู้แปลจึงเปลี่ยนจากคำเชื่อม ““which” ให้เป็นประธานของประโยคใหม่ คือ “อาการนั้น” เพื่อให้ความหมายในอนุประโยคเดิมมีความชัดเจนแก่ผู้อ่านมากยิ่งขึ้น

3.2.3.3 การแปลความหมายของเครื่องหมายวรรคตอน

สิทธา พิณีภูวดล (2544, น. 182-183) กล่าวว่าเครื่องหมายวรรคตอนของภาษาอังกฤษนอกจากจะใช้สำหรับการกำหนดตอนแล้ว ยังมีความหมายสัมพันธ์กับความคิดของผู้เขียนด้วย เช่น แสดงการเน้นความสำคัญ อธิบายขยายความ แสดงความรู้สึก เช่น ตกใจ สงสัย ประหลาดใจ ฯลฯ ภาษาไทยไม่ใช้เครื่องหมายเหมือนภาษาอังกฤษ ในการแปล การงดใช้เครื่องหมายในบทแปลภาษาไทย ทำให้ขาดความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อ ดังนั้นจึงควรแปลความหมายของเครื่องหมายวรรคตอนด้วย ดังนี้

เครื่องหมาย “?” (อัศเจรีย์) มีความสัมพันธ์กับความคิด คือใช้แสดงความสงสัย
 ดังนั้น จึงแปลว่า โช้ใหม่ หรือไม่ อะไร โดยพิจารณาความตามบริบทเป็นสำคัญ

เครื่องหมาย “—” (ยัติภาค)นำมาใช้ขยายความ เมื่อผู้เขียนต้องการอธิบายให้
 ละเอียด หรือให้รายละเอียดเพิ่มเติม ดังนั้น จึงแปลว่า ได้แก่ นั่นคือ ซึ่งก็คือ กล่าวคือ เช่น
 (<http://th.wikipedia.org/wiki/เครื่องหมายวรรคตอน>)

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

When I read wedding announcements and look at the smiling pictures of couples newly betrothed, I understand that no one is saying to them, "You know that the chances of this marriage enduring are no better than fifty-fifty. What makes you think that you will win the coin flip?" Such a question would be unthinkable for people with stars in their eyes, so it will not be asked.

ฉบับแปล

ตอนที่ผมอ่านข่าวประกาศการแต่งงานต่าง ๆ ที่มีรูปเป็อนรอยยิ้มของคู่รักที่เพิ่งผ่านงานหมั้นมาหมาด ๆ ผมเข้าใจดีทีเดียวว่าคงไม่มีใครไปพูดกับพวกเขาหรอกว่า “เป็นที่รู้กันว่าโอกาสที่ชีวิตแต่งงานครั้งนี้จะไปรอดนะ มีไม่เกินห้าสิบบ้างสิบเลยนะ แล้วรู้ใหม่ว่าเหรียญที่โยนไปนะ จะออกหัวหรือก้อย” คำถามเช่นนี้คงไม่มีอยู่ในสมองของคนที่ดวงตายังคงเปล่งประกายอยู่ในห้วงแห่งความรักเป็นแน่ ดังนั้น คงไม่มีใครถามแบบนั้นกัน

ผู้ศึกษาแปลเครื่องหมายอัศเจรีย์ “?” เป็นคำว่า “รู้ใหม่”

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

At its heart, unrequited love is a longing for what we cannot have. Who among us has not felt its sting?

ฉบับแปล

หัวใจของความรักที่ไม่สมหวัง คือการปรารถนาในสิ่งที่เราไม่มีวันได้รับ ใครบ้างที่ไม่เคยรู้สึกเจ็บปวดเพราะเหตุนี้

ผู้ศึกษาแปลเครื่องหมายอัศเจรีย์ “?” เป็นคำว่า “ใครบ้าง”

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

The issues over which the contest is fought are familiar—money, children, sex—but the underlying causes are usually diminished self-respect and underlying expectations.

ฉบับแปล

ส่วนประเด็นทั้งหลายที่เป็นปัญหาให้ทะเลาะกันต่างเป็นเรื่องที่คุ้นเคยกันดี ไม่ว่าจะเรื่องเงินทอง เรื่องลูก ๆ หรือแม้แต่เรื่องบนเตียง แต่สาเหตุหลักที่แฝงไว้กลับเป็นเรื่องของความภาคภูมิใจในตนเองที่ลดน้อยลง⁵ และความคาดหวังมากมายที่ไม่ได้รับการตอบสนอง

ผู้ศึกษาแปลเครื่องหมายยัติภาค “—” เป็นคำว่า ไม่ว่าจะเรื่อง

3.2.3.4 การเปลี่ยนประโยคให้อยู่ในรูปวลี

ในบางกรณี ผู้ศึกษาจะเปลี่ยนรูปประโยคให้อยู่ในรูปวลี เพื่อแสดงความต่อเนื่องของเนื้อหา หรือเพื่อความกระชับ และความเป็นธรรมชาติในภาษาไทย

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ

Childhood and adolescent crushes that are not reciprocated give way to adult searches for the perfect partner.

ฉบับแปล

รักข้างเดียวที่เกิดขึ้นในวัยเด็กและวัยรุ่นนั้นนำมาซึ่งการไขว่คว้าหาคู่แท้ในวัยผู้ใหญ่ ผู้ศึกษาเปลี่ยนประโยค “Crushes that are not reciprocated” ให้เป็นนามวลี “รักข้างเดียว” เนื่องจากเห็นว่ามีความสั้นกระชับได้ใจความ ที่สำคัญนามวลีที่เลือกมาใช้ ก็เป็นคำนามวลีที่เป็นที่นิยมใช้ในการสื่อสารกันอย่างแพร่หลาย

จากการแปลบทความในหนังสือเรื่อง *Too Soon Old, Too Late Smart* ซึ่งเป็นงานเขียนประเภทแนะนำแนวทางปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือตนเอง สรุปได้ว่าปัญหาที่พบแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ปัญหาการแปลระดับความเข้าใจต้นฉบับ และปัญหาการแปลในระดับการถ่ายทอด โดยสอดคล้องกับหน้าที่ของนักแปลในการรับสารจากผู้เขียน และส่งสารให้ผู้อ่าน

สำหรับการแก้ปัญหาระดับแรก ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจในเรื่องที่จะแปล รวมถึงศึกษาการใช้คำและสำนวนเพื่อนำมาปรับใช้ในงานแปลอย่างเหมาะสม ส่วนปัญหาการแปลในระดับการถ่ายทอด ผู้ศึกษาแก้ไขโดยการปรับบทแปลด้วยกัน 3 ระดับ คือ ระดับคำ ระดับสำนวนและวลี และระดับประโยค เพื่อให้ได้บทแปลที่สละสลวย กระชับ และเป็นธรรมชาติในภาษาไทย จุดมุ่งหมายสูงสุดของผู้แปลก็คือ ถ่ายทอดฉบับแปลภาษาไทย โดยรักษาความหมาย และสร้างผลตอบสนองต่อผู้อ่านให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับภาษาอังกฤษมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สำนักหอสมุด